

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A GERMANIEI ÎNTRE SALVGARDAREA MEMORIEI NAȚIUNII ȘI INTERNAȚIONALIZARE

Veruța OSOIANU, *director adjunct BNRM*

Biblioteca Națională a Germaniei (BNG) este o instituție relativ tânără, dar care are o biografie complicată. Spre deosebire de alte biblioteci naționale, cea a Franței, de exemplu, BNG s-a constituit tardiv în formula consacrată astăzi, de "vină" fiind circumstanțele istorice și politice. Germania a devenit destul de târziu, diacronic vorbind, stat centralizat și, în consecință, viața culturală s-a dezvoltat, în primul rând, în teritorii și structuri administrative, având astfel un pronunțat caracter regional.

BNG este constituită din câteva instituții: Biblioteca Germană din Leipzig, fondată în anul 1912, Biblioteca Germană din Frankfurt, fondată în 1947 după dezmembrarea Germaniei, și Arhiva Muzicală Germană din Berlin, creată în anul 1970 ca departament

al Bibliotecii din Leipzig. După ce va fi dată în exploatare, la sfârșitul lui 2009, cea de a patra extensie a bibliotecii din Leipzig, arhiva muzicală va fi transferată în acest local.

Biblioteca din Leipzig a fost fondată în anul 1912, în urma unei decizii a Asociației Editorilor și Librarilor Germani, și a avut scopul de a colecta și stoca toată literatura în limba germană sau în alte limbi, publicată în Germania începând cu anul 1913, și literatura în limba germană, publicată după hotare. Clădirea bibliotecii, construită în stil clasic, protejată astăzi de stat ca monument istoric, a fost inaugurată la 2 septembrie 1916. În aprilie 1940, a fost scoasă din custodia Asociației Editorilor și Librarilor Germani și transformată într-o instituție de drept public. În anul 1945, după terminarea războiului și odată cu divizarea țării, ea încetează să mai funcționeze ca Bibliotecă Națională a Germaniei.

În aceste condiții, în partea de vest a Germaniei toată industria cărții și, respectiv, activitatea bibliotecară se concentrează la Frankfurt.

În februarie 1946, reprezentanții landurilor din zona

de ocupație americană a Germaniei consimț să depoziteze, începând cu 8 mai 1945, câte două exemplare din fiecare titlu tipărit la Biblioteca Orașenească și Universitară din Frankfurt, unul pentru biblioteca din Leipzig și altul pentru viitoarea Bibliotecă Germană din Frankfurt. În toamna anului 1946, Biblioteca din Frankfurt își începe activitatea grație unui sprijin din partea municipalității. În februarie 1947, Asociația Editorilor și Librarilor Germani adoptă statutul bibliotecii. Acordul privind fondarea Bibliotecii Germane a fost semnat de către municipalitatea orașului Frankfurt și Asociația Editorilor și Librarilor Germani la 15 mai 1947.

În primii doi ani, Asociația a plătit toate costurile de întreținere a bibliotecii. Începând cu anul 1949, la întreținerea bibliotecii începe să participe și municipalitatea. În anul 1969, Legea privind Biblioteca Germaniei va transforma instituția într-una federală, subordonată dreptului public. Responsabilitățile de bază ale bibliotecii țin de colectarea tuturor lucrărilor editate în Germania sau în limba germană, începând cu anul 1945, de inventarierea, catalogarea și punerea acestora în acce-

sul utilizatorilor. Editorii din spațiul dat au fost atenționați să ofere obligatoriu bibliotecii numerele de publicații noi apărute.

Cu ocazia reunificării Germaniei în 1990, confirmată legal prin Tratatul de unificare din 23 septembrie 1990, toate cele trei instituții se unesc, păstrându-și sediile anterioare, formînd Biblioteca Germaniei, o instituție deja federală, subordonată dreptului public. Conform legii, biblioteca din Frankfurt trebuia să devină locul de reședință al directorului general. Prin amendamentele legii din 2006, biblioteca a fost instituționalizată drept Bibliotecă Națională a Germaniei. Trebuie să menționăm că pînă la reunificarea Germaniei, fiecare din cele două biblioteci au îndeplinit separat funcțiile de bibliotecă națională.

BNG este principala bibliotecă de arhivă și cel mai important centru bibliografic național al Republicii Federale a Germaniei și are funcția unică în Germania de a colecta, inventaria, cataloga și indexa, a păstra permanent și a pune la dispoziția utilizatorilor lucrările originale publicate în Germania după anul 1913, lucrările media în limba germană, traducerile din limba germană în alte limbi și lucrările despre Germania apărute în alte țări, începînd cu același an de demarcație - 1913. O altă sarcină a BNG este achiziționarea lucrărilor emigranților de limba germană, publicate peste hotare între 1933 - 1945.

Cît privește lucrările apărute pînă la 1913, cinci dintre cele mai mari biblioteci din Germania s-au unit într-un consorțiu care are drept scop lichidarea deficiențelor în ceea ce privește completarea cărții de patrimoniu, acu-

multe în perioada 1450 - 1913. Fiecare dintre cele cinci biblioteci și-a asumat angajamentul de a găsi cărțile editate în perioada de timp pentru care este responsabilă.

Constituirea consorțiului urmărește crearea unei colecții comprehensive a tuturor lucrărilor editate în spațiul vorbitorilor de limbă germană pentru a completa și mai temeinic moștenirea cultural - istorică a Germaniei și a o face disponibilă publicului larg.

Circumstanțele pe care a trebuit să le depășească BNG pînă să ajungă la formula de astăzi au impus necesitatea coordonării activității cu alți parteneri cu adevărat serioși. Astfel se explică faptul că în ultimii ani BNG a fost atât de implicată în activitatea bibliotecară europeană și internațională. Aproape că nu există organizație profesională și proiect internațional în care BNG să nu fie un actor implicat.

La nivel național, BNG este antrenată în următoarele activități:

- internaționalizarea regulilor, formelor și a fișierului de autoritate;
- participarea în Alianța pentru Prezervarea Moștenirii Culturale Scrise, organizație menită să dezvolte strategia de preservare a colecțiilor bibliotecilor și arhivelor;
- deținerea secretariatului în Consorțiul Rețelelor de bibliotecă;
- colectarea, procesarea bibliografică și arhivarea documentelor, începînd cu anul 1913 (Consoțiul pentru Colectarea Lucrărilor Germane Tipărite);
- participarea în activitatea Organizației Germane pentru Standardizare (DIN);
- participarea în activitatea Grupului Federal din cadrul Organizației Europene

pentru Problemele Bibliotecilor, Arhivelor și Muzeelor, EUBAM);

- dezvoltarea și extinderea Catalogului Cumul al Serialelor, ZDB).

Activitatea BNG privind cooperarea internațională cuprinde următoarele aspecte principale:

- participarea în calitatea de membru în activitatea Federației Internaționale a Asociațiilor de Biblioteci și Bibliotecari (IFLA) și Alianței IFLA-CDNL pentru Standardele de Bibliotecă;
- implicarea în activitatea Fundației Conferința Directorilor Bibliotecilor Naționale Europene (CENL);
- participarea în activitatea Conferinței Directorilor Bibliotecilor Naționale (CDNL);
- participarea în activitatea de armonizare a formatului pentru schimbul de date ca membru al Ligii Bibliotecilor Europene de Cercetare (LIBER);
- exercitarea responsabilităților de Centru Național ISSN.

BNG este, de asemenea, componentă a Asociației Internaționale a Bibliotecilor Muzicale (IAML), precum și a Organizației Internaționale de Standardizare (ISO), a UNESCO etc.

Instituția germană este implicată în mai multe proiecte consacrate dezvoltării și utilizării infrastructurii tehnice și comunicaționale a Societății Informaționale. Scopul acestor proiecte este promovarea accesului cât mai eficient la documente și, în același timp, simplificarea procesului de folosire a lor. Atingerea acestui obiectiv

tiv este o finalitate atât pentru BNG, cât și pentru colecțiile bibliotecilor din întreaga lume.

Colectivul BNG activează împreună cu partenerii din țară și de peste hotare, utilizând strategii comune, promovând experiențe performante, toate în scopul de a oferi utilizatorilor oportunități largi pentru cercetare științifică și acces la cunoaștere.

Colecțiile Bibliotecii Naționale a Germaniei, raportate statistic la momentul actual, impresionează. Cu cele aproximativ 24,1 milioane unități depozitate, dintre care - 13,9 milioane în sediul din Leipzig, 8,2 în sediul din Frankfurt și aproximativ 1,4 în cel din Berlin, instituția dată se înscrie printre cele mai mari Biblioteci Naționale din Europa. Biblioteca este deschisă pentru public 295 zile pe an și oferă utilizatorilor 450 de locuri în sălile de lectură în Frankfurt și 350 în cele din Leipzig. Biblioteca înregistrează anual aproximativ 37 mii de beneficiari, inclusiv 14 mii în sediul din Frankfurt și alte 13 mii în sediul din Leipzig (conform datelor statistice pentru anul 2007). BNG deservește zilnic între 1200 - 1800 de utilizatori. Pagina Web a Bibliotecii este accesată lunar aproximativ de 700 000 de ori. În scopul promovării imaginii, instituția oferă circa 330 tururi ale bibliotecii pentru mai mult de 5 000 utilizatori sau potențiali utilizatori din țara și de peste hotare. BNG are 821 de angajați, ceea ce echivalează cu 631 de norme întregi. Bugetul anual al Bibliotecii este de aproximativ 40 milioane euro.

Noua clădire a bibliotecii

din Frankfurt a fost dată în exploatare în anul 1997 și, arhitectural vorbind, este o impresionantă și armonioasă îmbinare a funcționalității și eleganței. Patru componente determină aspectul original al edificiului: betonul, oțelul inoxidabil, sticla și, în interior, elemente de decor din arțar canadian, ușor colorat. Ferestrele ocupă aproape toată suprafața peretelui exterior, ușile și o treime din pereții aferenți sînt, la fel, din sticlă, ceea ce produce efectul de multă lumină și impune ideea de maximă transparență.

Actualul sediu al BNG a costat guvernul federal aproximativ 153 milioane euro, inclusiv 12,3 milioane plătite pentru terenul de 19 000m², 3,8 milioane pentru mobilă și 5,4 milioane - pentru rețelele electrice, echipamentele tehnice și tehnologiile de informare și comunicare. Clădirea are 9 niveluri: trei la subsol și șase la suprafață. Oficiile pentru personal se extind pe o suprafață de 5 000 m². Fiecare etaj de la subsol are o suprafață de 10 000m² și, în ansamblu, "găzduiesc" 160 kilometri de rafturi. Garajul subteran are 280 locuri de parcare.

Sălile de lectură au fost proiectate în așa fel, încît să pătrundă cît mai multă lumină naturală. Spre exemplu, dacă urci scările direct din sala de lectură

principală, care ocupă un etaj întreg, atunci, ajungi în sala de lectură pentru periodice, care ocupă jumătate de etaj, iar dacă cobori scările, nimerеști în sala de lectură multimedia. În așa mod, acoperișul și peretele exterior sînt comune pentru toate cele trei niveluri. În acoperiș sînt montate ferestre din sticlă pentru a asigura cît mai multă iluminare naturală. Sălile de lectură și depozitele sînt înzestrate cu climatizoare. Din păcate, acest lucru nu a fost prevăzut și în birourile angajaților. Astfel că zilele caniculare jaluzelele speciale nu salvează situația.

Organismele de conducere ale BNG.

Cele 4 structuri care dirigează activitatea bibliotecii sînt: Consiliul Administrativ, Directorul General, Consiliul Consultativ al Bibliotecii Naționale și Consiliul Consultativ al Arhivei Muzicale Germane.

Consiliul Administrativ (CA) are autoritate executivă în toate problemele fundamentale sau în cele de competență economică: statut, buget, aprobarea acțiunilor directorului general, directive privind folosirea spațiilor bibliotecii, taxe, achiziții etc. Președintele Consiliului Administrativ reprezintă, firește, cea mai înaltă autoritate exe-

cutivă. Din componența Consiliului Administrativ fac parte trei reprezentanți ai Guvernului Federal, inclusiv doi care se subordonează Ministerului de Stat al Afacerilor Culturale, doi reprezentanți ai Parlamentului, precum și reprezentanți ai diferitor instituții din industria și comerțul cărții și a muzicii, reprezentanți ai municipalității etc. Noua componență a CA a fost modificată prin amendamentele Legii privind Biblioteca Națională a Germaniei. Președintele Consiliului Administrativ este vice-ministrul de Stat al Afacerilor Culturale.

Directorul General este responsabil de funcționarea curentă a BNG conform directivelor și rezoluțiilor Consiliului Administrativ și prevederile statutului. El este asistat de directorul bibliotecii din Leipzig și de directorul bibliotecii din Frankfurt, deja în calitate de directori-adjuncți permanenți ai directorului general.

Consiliul Consultativ al Bibliotecii Naționale a Germaniei consultă Consiliul Administrativ și Directorul General în decizii privind probleme de biblioteconomie. Din componența Consiliului Consultativ fac parte 12 experți din domeniile: biblioteconomie și știința informării, editare și comerț cu cărți, industrie muzicală etc.

Consiliul Consultativ al Arhivei Muzicale a BNG consultă Consiliul Administrativ și directorul general în soluționarea problemelor privind activitatea Arhivei Muzicale. Din componență fac parte 12 experți din biblioteconomie,

muzică, industrie muzicală etc.

BNG este o instituție federală supusă dreptului public. Prin legea din 1969, suplimentată de Legea privind Tratatul de Unificare din 23 septembrie 1990 și amendamentele Legii privind Biblioteca Națională din 2006, au fost specificate funcțiile, responsabilitățile și organismele instituției federale.

Lansînd inițiativa de revizuire a Legii privind Biblioteca Națională a Germaniei, Ministerul de Stat al Afacerilor Culturale răspundea necesității de extindere a prerogativelor legislative și asupra publicațiilor digitale și încorporării acestora în colecțiile BNG. Legea dată consfințea: bibliotecile din Frankfurt, Leipzig și Arhiva Muzicală din Berlin să constituie Biblioteca Națională a Germaniei. Conform aceleiași legi, denumirea *Die Deutsche Bibliothek* a fost înlocuită cu *Deutsche National Bibliothek – Biblioteca Națională a Germaniei*. La fel, legea dată stabilește că BNG este o instituție autonomă supervizată doar de Ministrul de Stat al Afacerilor Culturale. Tot prin amendamentele legii a fost schimbată componența Consiliului Administrativ.

BNG este, de fapt, o bibliotecă arhivă pentru depozitul legal. Biblioteca primește, conform legii, 2 exemplare de depozit legal: unul pentru biblioteca din Frankfurt și altul pentru cea din Leipzig. Spre deosebire de Franța, unde un exemplar este intangibil și păstrat pentru posteritate, în acest caz ambele exemplare sînt puse în circulație și, dacă unul este distrus sau dat dispărut, se

iau măsuri pentru restabilirea lui. Biblioteca practic nu achiziționează cărți editate pe teritoriul țării, ea cumpără doar publicațiile despre Germania, editate în alte țări. Catalogul național conține numai descrierea bibliografică a cărților din depozitul legal. Toate celelalte biblioteci cumpără de la BNG baza de date și nu se arată preocupate de alcătuirea descrierilor bibliografice. Este evitată, astfel, dublarea muncii și, efectiv, a greșelilor comise la descriere.

Bibliotecile principale din regiuni (state) primesc exemplarele pentru depozitul legal local, dar cumpără și literatură străină în alte limbi.

Data fiind structurarea teritorială specifică a Germaniei, aici nu există un sistem unic de bibliotecă și un catalog național unic. Fiecare bibliotecă regională își elaborează catalogul sau, iar nucleul descrierilor literaturii în limba germană e, de regulă, achiziționat de la BNG. Prețurile sînt destul de accesibile și depind de numărul descrierilor bibliografice cumpărate: 50 - 12,00 euro; 100 - 23,00 euro; 500 - 110 euro; 1000 - 210 euro; 2500 - 500 euro; 5000 - 950 euro; 10 000 - 1800 euro; 20 000 - 3400 euro etc.

Pentru elaborarea catalogului unic regional, au fost create în toate landurile centre computerizate, unde două treimi din angajați sînt specialiștii IT și doar o treime - bibliotecari.

Actualmente, la BNG este implementat proiectul de unificare a catalogelor din cele trei sedii: Frankfurt, Leipzig și Berlin. Se preconizează ca în maximum patru ani catalogul unificat să devină unul funcțional. Catalogul ilustrează colecțiile Bibliotecii începînd cu anul 1913. Există posibilitatea

conectării la site-ul www.buchhandel.de (site-ul Federației Editorilor și Librarilor din Germania), care oferă instantaneu informația dacă publicația poate fi găsită sau nu în sistemul comerțului cu carte. În ca-talog sînt incluse și cărțile care încă n-au fost achiziționate sau cele care au fost pregătite pentru tipar, dar din diverse motive, n-au văzut încă lumina tiparului. Catalogul este obiectul unei dezvoltări permanente care are scopul de a îmbunătăți cercetarea științifică și a oferi noi servicii pentru utilizatori.

În structura BNG există un compartiment specializat - Arhiva Exilului German din 1933 - 1945. Catalogul acestei colecții este realizat, în mare parte, în format tradițional. Acum se lucrează la retroconversia lui. Consultarea non publicațiilor din această colecție este posibilă doar în urma unei înțelegeri preventive. Documentele despre persoanele în viață pot fi consultate doar cu acordul persoanelor vizate.

Organigrama BNG reprezintă o structură foarte asemănătoare cu bibliotecile din Frankfurt și Leipzig, care sînt conduse de către un director. Ambele au la baza activității trei Departamente mari: *Achiziții și Catalogare*, *Catalogarea pe Subiecte*, *Servicii pentru Utilizatori și Arhivă*. Fiecare departament include mai multe grupuri de angajați, care, la rîndul lor, sînt divizate în echipe responsabile de sarcini concrete.

Biblioteca din Frankfurt are, cum spuneam, o structură suplimentară - Arhiva Exilului din 1933 - 1945, iar cea din Leipzig - *Muzeul Cărții*.

Directorul general care se află în sediul din Frankfurt dirijează nemijlocit

activitatea Departamentului Tehnologii Informaționale, Departamentului Servicii Digitale, Departamentul Administrația Centrală.

Arhivarea și utilizarea documentelor se face după aceleași principii în toate locațiile, procesarea documentelor se face în corespundere cu reguli bine definite. Acest concept permite ambelor locații să ofere spre utilizare o colecție completă și servicii ideale.

Pe lîngă cele trei mari activități specifice ambelor biblioteci din Leipzig și Frankfurt, există și activități mai deosebite în una sau alta dintre biblioteci: Biblioteca din Leipzig acordă o atenție deosebită valorificării literaturii istorice, iar biblioteca din Frankfurt dezvoltării și implementării serviciilor bazate pe tehnologiile digitale, inclusiv dezvoltarea și managementul bazelor de date centrale. Tot biblioteca din Frankfurt este responsabilă de elaborarea, marketingul și distribuirea serviciilor bibliografice naționale.

Arhiva Muzicală din Berlin are sarcina de achiziționare, procesare și indexare a lucrărilor muzicale.

Departamentul Tehnologii Informaționale este unul dintre cele mai mari structuri ale bibliotecii. A opta parte din personalul bibliotecii lucrează în acest departament: 55 persoane în sediul din Frankfurt, 10 în sediul din Leipzig și 2 persoane (echivalent 1,5 norme întregi) în Berlin. Conform organigramei bibliotecii acest departament se află în subordonarea directă a directorului general. Aici se pune mare preț pe posibilitățile oferite de tehnologiile moderne de informare și comu-

nicare.

Deși în Germania ca și în alte țări profesioniștii din domeniul IT sînt mai bine plătiți în sectoarele private, există unele facilitati care-i atrag și mențin în structurile guvernamentale. Pentru funcționarii din acest sector taxele sociale sînt mai mici și, în final, salariile aproape se egalează. Plus la aceste facilități, Biblioteca Națională a Germaniei oferă tuturor salariaților și, în special, celor din domeniul IT condiții excelente de muncă: birouri separate, aer conditionat (extrem de important pentru birourile unde funcționează echipamente tehnice), prețuri reduse pentru masa de prînz în restaurantul de pe langă bibliotecă, conștiința apartenenței la un colectiv unde sînt respectate toate drepturile, iar toate acestea împreună sînt destul de atractive pentru profesioniștii domeniului IT.

Teritorial, Departamentul IT se află la etajul întii între depozitele situate la trei nivele sub pămînt și sălile de lectură și oficiile pentru personal care se află la etajele superioare. Toate ideile privind modernizarea serviciilor existente, implementarea unor servicii digitale noi care se nasc la etajele de sus sînt expertizate și validate de către specialiștii IT, care stabilesc necesarul de resurse umane și financiare, timp etc.

Mediul digital. Proporția publicațiilor on-line înregistrează o creștere spectaculoasă în raport cu publicațiile tradiționale, de aici, și problemele legate de arhivarea acestora și păstrarea pentru posteritate. Aceste două medii de difuzare a informației

vor coexista și se vor completa reciproc și în continuare. Extinderea internetului și facilitarea accesului la informații pe care îl oferă a adăugat o nouă dimensiune proceselor de diseminare a informației. Odată plasată în internet, informația este difuzată local, național și global.

Publicațiile digitale sînt parte a moștenirii culturale și, ca și lucrările tipărite, trebuiesc păstrate pentru posteritate și făcute disponibile pentru utilizare în scopul evitării golurilor ce s-ar putea forma în memoria culturală a națiunii. A prezerva literatura înseamnă a prezerva informația și aceasta constituie baza Societății Cunoașterii. Problema ce se impune la această etapă este delimitarea hotarelor între ce trebuie și ce nu trebuie preservat. Avantajul decisiv al web-ului este că el nu face nici o diferență unde este păstrat documentul digital, de vreme ce poate fi accesat cu un clik din orice loc și la orice oră. Din punctul de vedere a BNG, existența unor asemenea legături încă nu este o garanție că generațiile viitoare vor putea accesa documentul. Din aceste considerente, documentele digitale trebuie prezervate în biblioteci.

Însă nu este deloc simplu să colec-tezi și să arhivezi documentele digitale. Lăsați la voia întâmplării, bits-ii și bytes-ii își pierd repede valoarea de aceea se impune dezvoltarea unei concepții privind prezervarea pe termen lung. În prezent numeroase publicații digitale sînt clasificate ca necitibile, pe motiv că echipamentele necesare pentru citirea lor nu mai există. Resursele internet ieri perfect accesibile pot înceta să mai existe mîine. Aceasta este o mare problemă pentru memoria colectivă a națiunii, care trebuie rezolvată pentru a

evita pierderea unei părți importante a moștenirii culturale.

Publicațiile on-line. Odată cu intrarea în vigoare a Legii privind Biblio-

teca Națională a Germaniei din 22 iunie 2006, BNG a primit sarcina de a colecta, cataloga și arhiva documentele on-line. Aceasta se răsfrînge atât asupra publicațiilor electronice cu echivalent în format tradițional, cît și asupra lucrărilor specifice mediului web. Lucrările deținute de serverele care se află în afara hotarelor Germaniei nu constituie subiectul legii. Localizarea serverului este decisivă.

În acest scop, în Departamentul Achiziții, Catalogare și Standardizare a fost creat un oficiu specializat în cadrul căruia activează: 8 persoane cu normă întreagă responsabile de achiziția și catalogarea monografiilor on-line și publicațiilor seriale on-line și 7 persoane pe 30% normă, responsabile: 4 de catalogarea monografiilor on-line și 3 de catalogarea periodicelor on-line în sediul din Frankfurt și 4 persoane cu normă întreagă și 6 cu 30% normă în sediul din Leipzig. În sediul din Berlin este doar o singură persoană responsabilă de aceste procese. Domeniul de interes al publicațiilor on-line include toate tex-

tele, imaginile și documentele sonore disponibile în rețelele publice. Exemple de publicații on-line, care vor trebui prezervate, reprezintă revistele electronice, cărțile electronice, disertațiile, conținuturile digitale, materiale audio vizuale, bazele de date, paginile web etc.

Procedurile respective de colectare, catalogare și arhivare pe scară largă a publicațiilor on-line vor fi dezvoltate treptat. Obiectul etapei curente de dezvoltare îl constituie colectarea publicațiilor individuale on-line. Sînt examinate și procedurile de colectare a lucrărilor web cum ar fi paginile web.

Dacă publicația a apărut în format tradițional, electronic și în CD, BNG colectează toate trei formate.

Similar publicațiilor în format tradițional, publicațiile on-line sînt catalogate în conformitate cu standardele actuale și sînt documentate în Bibliografia Națională care apare în mai multe serii: publicații apărute în sistemul comercial, publicațiile instituțiilor de cercetare etc, hărți, disertații, muzică. Bibliografia Națională poate fi consultată on-line gratuit, dar mai apare în CD și format tradițional și este oferită contra cost. Formatul tradițional este efectuat la editura care castigă tenderul, la care participă șase potențiali editori. În anul 2009 va fi sistată editarea în format tradițional pe motivul reducerii cererii.

La 24.07.08 erau catalogate circa 76 410 publicații on-line. Publicațiile on-line sînt og-

care include publicațiile din toate cele trei sedii Frankfurt, Leipzig și Berlin.

BNG asigură accesul utilizatorilor la publicațiile on-line arhivate în sălile de lectură. Accesul depinde de acordul dintre bibliotecă și deținătorul de drepturi. În formularul prin care deținătorii de drepturi expediază publicațiile on-line pe adresa BNG, aceștia specifică dacă sînt de acord ca lucrarea să fie disponibilă în Internet, să poată fi vizualizată de către utilizatorii bibliotecii în spațiile bibliotecii și de la domiciliu sau poate fi vizualizată numai în spațiile bibliotecii și numai la un singur computer. În cazul documentelor cu drepturi limitate de acces (inclusiv publicațiile protejate de licență), acestea vor putea fi consultate doar în sălile de lectură.

Prezervarea publicațiilor on-line este o mare provocare. Prezervarea pe termen lung a resurselor electronice este una dintre problemele urgente care trebuie rezolvată în cadrul Uniunii Europene. Conținuturile digitale trebuie prezervate, dar și făcute accesibile pe termen lung. Informațiile electronice pot deveni inutilizabile din diverse motive. Accesul poate deveni imposibil din pricina că echipamentele necesare pentru citirea unui mediu învechit pot să nu mai existe. Modernizarea tehnologiilor digitale presupune schimbări constante ale hardware-lor și software-lor. Trebuie asigurată utilizarea publicațiilor salvate în noile formate de către sistemele noi de calcul precum și cele create de sistemele de calcul care acum sînt depășite. Se impune recrearea sistemelor

vechi sau convertirea formatelor vechi în formate noi.

Pentru rezolvarea problemelor ce țin de prezervarea pe termen lung a publicațiilor digitale, în vara anului 2004 Institutul Federal al Educației și Cercetării și-a asumat responsabilitatea finanțării proiectului "KOPAL". Coparteneri în proiect au fost: Biblioteca Națională a Germaniei, Biblioteca de Stat și Universitară din Goettingen, Filiala din Germania a IBM, GWDG, companie specializată în arhivarea informației. Dirijat și coordonat de BNG, proiectul a avut drept scop elaborarea infrastructurii tehnice pentru prezervarea informației digitale și crearea unui sistem deschis care mai apoi să poată fi utilizat de alți coparteneri.

De ce a apărut necesitatea prezervării pe termen lung a publicațiilor electronice? Există două probleme în domeniul prezervării pe termen lung. Pe de o parte, este vorba de prezervarea fluxului de publicații în continuă creștere, așa cum tehnologiile de depozitare garantează durata de păstrare doar pe o perioadă limitată de timp și deci se impune necesitatea migrării în timp util către noile tehnologii de depozitare. A doua problemă este mult mai complicată. Orice format este utilizabil doar într-un context anumit (software, hardware, sistem de operare). În consecință într-un timp relativ scurt accesarea conținutului prezervat va deveni imposibilă. Există două concepte de rezolvare a acestei probleme: migrarea și emularea. Migrarea este un proces de convertire a unui format în alt format în timp util, ca informația să poată fi interpretată. Sigur, formatul nou trebuie să aibă același conținut după con-

versie. Emularea este simularea unui mediu de sistem vechi necesar pentru fișierul ales într-un sistem nou. Ambele strategii necesită eforturi considerabile și întotdeauna va exista riscul de a pierde unele informații. Dar este unica șansa de a accesa unele conținuturi în viitor.

O arhivă pentru preservarea pe termen lung ar putea face fața acestor probleme. O bibliotecă digitală pe de altă parte, accentuează organizarea și folosirea în comun a unităților digitale și poate conta pe tehnologiile moderne.

Vor fi nenumarate biblioteci digitale în viitor; multe instituții deja au creat câte una. Nu fiecare instituție, totuși, are sarcina și resursele necesare să creeze o arhivă pentru preservarea pe termen lung. Arhivele digitale adevărate vor fi cele create pe o bază bine definită conectată la sarcinile legale de depozitare a bibliotecilor mari. Cele mai multe biblioteci digitale însă vor oferi acces la publicațiile electronice pe o perioadă limitată de timp, aproximativ 5 ani. După aceea arhivele digitale vor veni să servească drept bază pentru accesibilitatea publicațiilor.

Din punct de vedere tehnic, procesul de asigurare a prezervării pe termen lung începe odată cu preservarea fluxului original de date. Fără aceasta toate procesele de mai departe sînt inutile.

Primul pas în crearea sistemului de arhivare pe termen lung este selectarea materialelor care merită să fie arhivate. Trebuie elaborate criteriile de selectare pentru arhivarea pe termen lung. La această etapă este foarte importantă selectarea formatului datelor. Depozi-

tarea și regăsirea documentelor arhivate este posibilă numai dacă acestea sînt însoțite de informații suplimentare, așa numitele metadate. Metadatele pot fi informații bibliografice, cum ar fi autorul, titlul, precum și informații tehnice. Informațiile tehnice sînt necesare pentru a asigura actualizarea sau migrarea datelor și în felul acesta a le face utilizabile pe termen lung.

KOPAL arhivează lucrările digitale împreună cu metadatele. În acest scop a fost dezvoltat "Universal Object Format"(UOF). Folosind UOF, pot fi salvate documentele în formate de date precum TIFF, PDF, XML, etc. BNG acceptă publicațiile pe care este obligată să le colecteze în orice format, dar a elaborat și o listă a formatelor preferate care a fost făcută cunoscută tuturor instituțiilor implicate în acest proces. Unele lucrări sînt în formate destul de exotice și este greu de lucrat cu ele. Ca regulă însă, revistele electronice sînt livrate în format PDF sau HTML.

Așa cum domeniul publicațiilor științifice este internațional, ca și știința în sine, o rețea de arhive pentru revistele științifice, care să includă bibliotecile regionale, bibliotecile universitare etc, care ar colecta publicațiile electronice, nu numai revistele on-line, dar și paginile web etc, dintr-o arie geografică bine definită, este mai indicată decât efortul imens al unei singure biblioteci. Înainte de a fi puse în arhivă, software-ul verifică corectitudinea și complectitudinea metadatelor. Supli-

mentar este atribuit numărul de identificare de arhivă. Metadatele selectate se conțin în baza de date, intitulată Sistemul de Management al Datelor. Pe această cale accesul unităților arhivate poate fi efectuat foarte ușor.

Conținuturile arhivei trebuie ajustate sistematic noilor medii de softuri și harduri pentru a putea fi utilizate. În același timp documentul original este permanent preservat. O copie a documentului este luată din arhivă, iar documentul migrat și reimportat.

Utilizatorii folosesc deseori documentele on-line prin sistemele de informare on-line. Dacă documentul este depozitat într-o arhivă pe termen lung, atunci un asemenea document poate fi folosit în formă migrată. Dacă utilizatorul dorește, poate folosi și forma de dinainte de migrare, alte versiuni mai vechi. Sistemul de arhivare poate fi folosit de mai mulți parteneri. Fiecare instituție are acces la partea din sistemul arhivistic destinată ei.

Informația se pastrează pe serverele unei companii specializate. Este ca un fel de bancă unde ai în siguranță o cutie accesibilă doar pentru tine. În acest fel preservarea se face de către un provider experimentat.

Pentru utilizarea conținutului BNG plătește o licență. Este o variantă de început. În viitor este posibil ca informația depozitată acolo să fie localizată pe serverele Bibliotecii. Specialiștii susțin că la moment este mai sigură și mai ieftină depozitarea informației în companii specializate care au deja experiență în acest

domeniu.

La elaborarea proiectului Germania a folosit experiența mai multor țări, în special al țărilor nordice, care dețin pionieratul în ceea ce privește depozitarea pe termen lung, precum Islanda, Australia, Olanda, etc.

Biblioteca Națională a Olandei are semnat un acord cu Elsevier (și alți editori) privind preservarea revistelor științifice electronice. În acord se specifică foarte clar ca Biblioteca Națională este responsabilă de preservarea pe termen lung. Similar Olandei, BNG a semnat astfel de acorduri cu Springer, Wiley - VCH, etc.

BNG a acumulat deja experiență cu proiectul Teze și Disertații on-line, iar BN a Olandei cu alte materiale. Între biblioteci există, la diferite niveluri, legături de cooperare privind arhivarea pe termen lung.

Procesele de expediere și administrare, colectare și arhivare a informației digitale au fost testate în baza experienței acumulate în ultimii câțiva ani în colaborare cu editorii, agențiile de editare etc. Obiectivele acestei faze de experimentare au fost negocierea și testarea condițiilor în care biblioteca ar putea servi și ca depozitar pentru publicațiile electronice. În baza acestor experiențe biblioteca a elaborat *Procedurile de livrare a publicațiilor electronice de către editori și agenții editoriale*. BNG a semnat cu Federația Editorilor Germani un acord și a elaborat fișa cadru, privind livrarea publicațiilor digitale de către editori, biblioteci etc.

O cerință obligatorie pentru preservarea și accesibilitatea pe termen lung a documentelor digitale este integrarea acestora într-o sistemă de arhivă

unde să fie menținute într-o formă permanentă de uzabilitate, în condiții de securitate, bine controlate. Suplimentar prezervării fluxului de date, prezervarea pe termen lung a documentelor electronice reclamă, de asemenea, monitorizarea modernizării tehnologiilor pentru siguranța că sistemul necesar pentru utilizarea acestor materiale rămîne permanent accesibil.

Proiect NESTOR (Rețea pentru Expertizarea Depozitării pe Termen Lung și Accesibilității pe Termen Lung a Resurselor Digitale a Germaniei) are în vizor, de asemenea, problemele privind prezervarea pe termen lung a resurselor digitale. Este un proiect cooperativ cu participarea bibliotecilor, arhivelor, muzeelor, universităților, precum și a experților de seamă în domeniul prezervării și accesibilității pe termen lung a resurselor digitale. Scopul proiectului este crearea unei rețele de informare și comunicare privind problemele actuale și de viitor ale depozitării și accesibilității pe termen lung a documentelor electronice, constituirea unei forme permanente de organizare pentru toate problemele ce țin de prezervarea pe termen lung, precum și dezvoltarea unor acorduri naționale și internaționale și distribuirea sarcinilor în acest domeniu.

Misiunea proiectului este de a garanta prezervarea resurselor digitale ale Germaniei și a lucra împreună cu alți parteneri la nivel internațional pentru a asigura păstrarea memoriei digitale globale și a bazei de cunoaștere pentru generațiile viitoare. Proiectul a fost elaborat de Ministerul Educației și Cercetării al Germaniei. Consiliul Științific Consultativ susține activitățile

desfășurate în cadrul proiectului.

Partenerii Proiectului sînt:

- Biblioteca Națională a Germaniei;
- Biblioteca de Stat și Universitară din Saxonia;
- Biblioteca Universitară Humboldt, Berlin;
- Biblioteca de Stat a Bavariei, Miunhen;
- Universitatea Deschisă din Hagen;
- Institutul pentru Cercetări Muzeistice, Berlin;
- Arhiva Generală a Germaniei, Koblenz.

Un alt proiect ce are în vizor arhivarea și asigurarea accesibilității pe termen lung este SHAMAN. Este fondat și finanțat de Comisia Europeană

În cadrul programului FP7. A început activitatea în 2008 și include 18 instituții din 8 țări membre ale Uniunii Europene. Scopul proiectului este crearea infrastructurii tehnice pentru următoarea generație de sisteme și echipamente care să asigure prezervarea pe termen lung (mai mult de un secol) a resurselor digitale. Proiectul va dezvolta și testa cadrul pentru următoarea generație de prezervare, inclusiv instrumente pentru analiza, dirijarea, asigurarea accesibilității și re folosirea materialelor și datelor informaționale din biblioteci și arhive. Pentru finanțarea proiectului care se va desfășura pe o perioadă de 4 ani, Comisia Europeană a alocat 8,4 milioane euro.

Departamentul Ser-

vicii Digitale. În scopul îmbunătățirii servirii utilizatorilor și apropierii acestora de serviciile digitale, biblioteca a decis crearea unui departament nou, Departamentul Servicii Digitale care se află, de asemenea, în subordinea directă a directorului general al bibliotecii și în responsabilitatea directorului Bibliotecii din Frankfurt. Departamentul și-a început activitatea la 1 iulie 2007 și concentrează toată activitatea de dezvoltare a serviciilor digitale ale BNG. Activitatea este axată, în primul rând, pe necesitățile utilizatorilor care vor să acceseze serviciile bibliotecii prin Internet. Toate activitățile și experiențele asociate cu serviciile digitale au fost adunate în același loc și sînt dezvoltate și extinse atît cantitativ cît și calitativ. În cadrul Departamentului activează 12 persoane. Departamentul este responsabil de îmbunătățirea portalului bibliotecii, dezvoltarea catalogului on-line, coordonarea activității ce ține de conținut și realizarea tehnică efectuată de Departamentul IT, digitizarea publicațiilor, reglarea problemelor ce țin de copyright, probleme de marketing, acordarea URN-ului (uniform resource name) etc.

O atenție deosebită este acordată îmbunătățirii portalului bibliotecii și dezvoltării catalogului on-line. Obiectivele dezvoltării portalului constau în lichidarea necesității confruntării utilizatorilor cu diferite sisteme și folosirea lor printr-o interfață uniformă. Un exemplu ar fi căutarea în catalog numai printr-o singură întrebare. La prima etapă

a proiectului, care deja s-a terminat, a fost creată o nouă arhitectură a portalului, folosită acum ca bază pentru oferirea unor noi servicii. Aceasta a servit și bază pentru îmbunătățirea catalogului on-line, care este în permanență în vizor și care permite căutarea în colecțiile din Frankfurt, Leipzig și Berlin, inclusiv și o parte din colecțiile istorice și colecțiile din *Arhiva Exilului*, printr-o singură interfață.

Un proiect foarte important aflat acum în responsabilitatea departamentului este Teze și Disertații on-line www.dissonline.de. Proiectul a început în anul 1998 cînd au fost prezentate 97 teze și referate on-line. În anul 2007 de pe site puteau fi accesate 50 134 teze și disertații. Această colecție este printre cele mai mari de acest fel din lume. Orice descriere este însoțită de informații ample. Sînt prezentate linkuri către universitățile din Germania care oferă teze și disertații on-line. Pînă la apariția legii, prezentarea tezelor și disertațiilor în format online era benevolă, acum, în conformitate cu legea, este obligatorie.

Pentru următoarea etapă se prevede integrarea mai multor teze și disertații electronice, integrarea în portaluri specifice domeniului etc.

Agenția DissOn-line a fost creată pe lângă BNG în februarie 2001 cu susținerea a două proiecte finanțate de Fundația Germană pentru Dezvoltare, care au durat pînă în ianuarie 2008. Scopul proiectului "Portalul DissOn-line" este de a aduna pe un singur portal tezele și disertațiile on-line și a le face disponibile prin Internet. Modalitățile de cercetare de pînă atunci nu ofereau posibilitatea documentării

depline despre publicațiile on-line ale universităților și erau împrăștiate prin diferite sisteme locale.

Proiectul a avut trei sarcini principale: îmbunătățirea calității tehnice a disertațiilor pentru preservarea permanentă, îmbunătățirea accesului pe termen lung a disertațiilor electronice și îmbunătățirea instrumentelor de accesare tehnică a acestor documente.

Așa cum BNG este o bibliotecă cu statut relativ nou de națională majoritatea cărților din dotare se află sub protecție copyright. Pentru protejarea moștenirii intelectuale a țării și asigurarea în viitor a accesului la informație este necesară începerea digitizării în masă cât mai repede posibil. Cu toate acestea, activitatea de digitizare a bibliotecilor din Germania este încă centrată pe lucrările ieșite de sub protecția copyright. Există riscul ca lucrările secolului XX, care reprezintă marea majoritate a colecțiilor BNG și sînt sub protecție copyright, pot deveni invizibile în lumea digitală și, respectiv, în conștientizarea moștenirii culturale contemporane a Germaniei. În consecință, se lucrează intens pentru clarificarea tuturor problemelor ce țin de dreptul de autor și licențierea conținuturilor digitale, toate în concordanță cu inițiativele de nivel european.

Procesul de digitizare este în mare măsură prerogativa bibliotecii din Leipzig.

Din februarie 2008 este în derulare un proiect de scanare a paginii care cuprinde conținutul cărții. Pînă în prezent în Leipzig au fost scanate publicațiile din anii 1913 - 1922. De scanare se ocupa o firmă specializată mobilă, care pentru a limita cheltuielile de transport lucrează

în incinta bibliotecii. Costul pentru scanarea unei pagini este de 0,3 euro și include toate procesele auxiliare și tehnice: aranjarea pe raft după scanare, verificarea clarității imaginii, livrarea automată a datelor la sfîrșitul zilei de munca sau la sfîrșitul săptămînii în baza de date a bibliotecii etc.

În sediul din Frankfurt, proiectul prevede scanarea intrărilor noi. Firma care a câștigat licitația are prin contract angajamentul de a scana toate intrările la zi. În dependență de titlurile intrate, firma trimite necesarul de resurse. În bibliotecă au fost instalate trei scanere de ultimă generație. O persoană poate scana între 100 și 200 cărți pe zi în dependență de mărimea cuprinsului, caracterele folosite, prezența fotografiilor și imaginilor etc. Cărțile sînt duse la scanare după ce au fost introduse în sistem și cu ajutorul barcodei poate fi accesată descrierea bibliografică. Un angajat din partea bibliotecii verifică calitatea scanării. În cazurile cînd sistemul nu recunoaște unele semne sau caractere și specialiștii IT nu pot rezolva problema, pagina este lasată pentru accesare așa cum este, considerându-se că este mai bine o informație trunchiată decît nimic. Fiecare scanare are pe prima pagină logoul BNG, pentru a recunoaște paternitatea în cazuri de schimb sau chiar în cazul vînzării bazei de date.

Acum se lucrează asupra posibilității de regasire a informației din cărțile scanate cu ajutorul cuvintelor -

cheie. Este o nouă posibilitate de a oferi utilizatorilor cât mai multă informație.

Pentru a putea fi identificate, găsite și citate, indiferent de locul unde sînt păstrate, publicațiile on-line primesc un număr de identificare URN (uniform resource name). Ceva analogic cu ISBN și ISSN. Este un factor foarte important pentru preservarea pe termen lung. Analogic cu ISBN, URN, poate fi eliberat în avans. BNG oferă URN pentru Germania, Austria și Elveția. URN asigură regăsirea documentului în cazurile cand adresa electronica dă eroare. Serviciul este gratuit. Mai multă informație la: <http://www.persistent-identifier.de/?lang=en>.

Pentru perspectivă, departamentul este în proces de concepe-re a unui nou proiect, și anume indexarea automată a publicațiilor create digital. Este un proiect foarte îndrăzneț și la această etapă se caută persoanele potrivite, în special în mediul IT, care ar putea realiza aceasta idee.

* * *

Departamentul Servicii pentru Utilizatori și Arhiva este responsabil de activitatea sălilor de lectură, pe lângă care se află și serviciile de referință și a depozitelor de publicații. În cadrul departamentului activează 80 persoane sau 60 posturi echivalent norme întregi.

Săli de lectură. Biblioteca dispune de trei săli mari de lectură: sala principală de lectură, sala pentru periodice, sala specializată în materiale multimedia și mai multe săli mici, special-

izate. Sala principală de lectură conține peste 80 mii de publicații de referință în acces deschis. Spre deosebire de documentele din arhivă, publicațiile din această colecție sînt dotate cu elemente electromagnetice antifurt. Securitatea publicațiilor din depozite este asigurată de sistemul de completare a cererilor. Dacă la sfîrșitul zilei cartea nu se întoarce în depozit sau la polițele rezervărilor, ea poate fi foarte ușor găsită. Doar aproximativ 0,2% din fondurile bibliotecii sînt date dispărute. Un procent destul de simbolic, dacă ne amintim că Biblioteca Congresului are date dispărute aproximativ un milion de volume, iar Biblioteca Muzeului Britanic aproximativ 250 mii de volume. Porțile antifurt au și ele partea lor de contribuție în excluderea dispariției documentelor.

Așa cum BNG este o bibliotecă arhivă, cărțile nu pot fi împrumutate la domiciliu. Excepție sînt salariații bibliotecii. În cazul pierderii sau deteriorării documentelor, biblioteca cumpără alt document sau ceva echivalent și trimite nota de plată persoanei în cauză.

Accesul la publicații începe cu cercetarea în catalogul on-line. OPAC-ul BNG poate fi consultat de pe pagina web sau la computerile din sălile de lectură. Dacă lucrarea cautată este și în format electronic, se oferă legătura la fișierul corespunzător. În cazul cînd copyrightul publicațiilor digitale expiră, BNG este în drept să ofere acces.

Dacă utilizatorul găsește documentul necesar, apasă butonul de comandă și acesta este livrat în oficiul împrumut, de unde este eliberat utilizatorului pentru a fi consultat în sălile de lectură.

Cititorii pot rezerva cărțile pentru o perioadă de 14 zile și apoi, dacă acestea nu sunt solicitate de alți utilizatori, pot fi prelungite încă 14 zile. Dacă publicațiile comandate nu sînt solicitate pe parcursul unei săptămîni, ele sînt duse în depozit. Pot fi comandate maximum 10 cărți per vizită. Excepții sînt cazurile cînd utilizatorii pot demonstra că au urgent nevoie de mai multe cărți.

Bibliotecarii de la servire preferă să împrumute cărți în format tradițional și sînt foarte atenți la cererile pentru publicațiile în format electronic. Toate acestea din pricina problemelor legate de copyright.

Biblioteca servește zilnic între 1200 - 1800 utilizatori și eliberează acestora peste 2000 de publicații. Picul servirii este înregistrat între lunile octombrie - mai. Anual biblioteca împrumută între 450 - 480 mii publicații. Pe rafturile rezervărilor cărțile sunt puse în ordinea alfabetică a utilizatorilor. Utilizatorii pot folosi în incinta bibliotecii laptopurile personale.

Sala de lectură multimedia oferă acces la peste 100 mii de documente din arhivă și circa 600 din fondul uzual. În anul 1997, după inaugurarea clădirii actuale, a fost pus în funcțiune un sistem de operare pentru folosirea documentelor multimedia CD, DVD, dischete etc. Sistemul nu presupune și folosirea de la distanță a serviciilor. Utilizatorii au posibilitatea printării automate a documentelor necesare și aici fiind în vigoare aceleași reguli (nu mai mult de 20% din text și prețul de 10 cenți per pagină. Există și un printer color, la prețul de un euro pagina, care însă este folosit din ce în ce mai rar). Tot automat aceștea pot să copieze docu-

mentul necesar pe dischetă la prețul de un euro, suma incluzînd și prețul dischetei care este eliberată automat dintr-o cutie aferentă computerului.

Pentru copierea documentului pe flash este necesară implicarea personalului, deoarece la proiectarea sistemului acest echipament încă nu era folosit la transportarea informației. Condiția care trebuie respectată în ambele cazuri este ca documentul să nu depășească 1,4 megabytes.

Acum se află în proces de elaborare un nou sistem care să ia în considerare toate particularitățile actuale de dezvoltare a tehnologiilor IT și, respectiv, faptul că 90% dintre utilizatorii sălii multimedia vin la bibliotecă cu laptopurile personale.

La începuturile implementării sistemului, personalul oferea la cerere consultații pentru utilizatori privind folosirea acestuia. Acum aceștia apelează la ajutorul bibliotecarilor din ce în ce mai rar. Pentru lichidarea inconvenientelor de orice fel jumătate din personalul sălii sînt bibliotecari și jumătate specialiști IT. Aceasta permite rezolvarea tuturor problemelor fără implicarea specialiștilor din Departamentul Tehnologii Informaționale.

În cadrul sălii de lectură multimedia există mini săli cu facilități pentru persoanele cu necesități speciale: computere pentru orbi, echipamente de mărire a literelor sau imaginilor pentru persoanele cu vederea slabă, etc.

Computerul pentru nevăzători permite citirea

textelor cu ajutorul literelor braille afe-rente, dar nu și culegerea textelor. Tot pentru acest contingent de utilizatori a fost creat un program special care per-mite copierea textelor cu ajutorul unui scanner și transformarea acestuia în text audio.

Împrumutul interbibliotecar se înfăptuiește numai în baza colecțiilor din sediul din Leipzig și este contra cost. La colecțiile din Frankfurt se apelează, după principiul bibliotecii ultima resur-să, numai în cazurile când documentul nu poate fi găsit în alte biblioteci.

Aproximativ 80% dintre utilizatorii activi ai bibliotecii sînt studenți. Și aceasta în pofida faptului că ser-viciile bibliotecilor universitare sînt gratuite, iar pentru serviciile BNG utilizatorii trebuie să platească.

Bibliotecile universitare din Ger-mania sînt accesibile nu numai pen-tru studenți și cadrul profesoral, dar și pentru publicul larg, însă acest contingent de cititori nu poate împrumuta cărți la domiciliu și nici să folosească internetul. Pentru aceas-ta sînt necesare niște formalități suplimentare. Pentru contingentul specific bibliotecii universitare ac-cesul internet este gratuit și nelimi-tat.

Explicație pentru numărul excesiv de studenți poate servi faptul că bibliotecile universitare nu-și pot permite să cumpere prea multe cărți, mai ales din domeni-ile economie și drept, iar în BNG poate fi găsită orice carte care nu este în colecțiile nici unei alte bib-lioteci datorită avantajelor oferite de depozitul legal și politica de completare a

BNG. Ca bibliotecă a ultimei resurse, BNG trebuie să dețină orice carte, care constituie subiectul depozitului legal. Nu un ultim argument pot fi condițiile excelente de cercetare oferite de BNG.

Cardul pentru cititorii BNG este con-tra cost – 38 euro anual; 15 – euro lunar; 5 euro – este intrarea de o singură dată. Înregistrarea on-line nu este posibilă. Utilizatorul poate folosi gratuit servi-ciile oferite on-line, însă pentru a benefi-cia de facilitățile oferite de bibliotecă în incintă trebuie să se înregistreze per-sonal.

Ca utilizatori ai bibliotecii sînt ac-ceptate persoanele care au implinit vîrsta de 18 ani. Excepții reprezintă ca-zurile când documentele solicitate nu pot fi găsite în alt loc. Utilizatorii trebuie să demonstreze că au nevoie anume de această bibliotecă. Și aici este invocată clauza bibliotecii ultima resursă.

Pentru fotocopierea materialelor biblioteca încheie contract cu o firmă specializată, care se ocupă și de men-ținerea echipamentelor. Utilizatorii se autoservesc. Din cei 10 cenți percepuți ca taxă pentru fotocopiere, 1,5% se transferă în fondul unei asociații care este împuternicită cu asigurarea respec-tării drepturilor copyright. Veniturile se împart autorilor înregistrați oficial în asociație.

Copierea documentelor electronice este o problema mai delicată și depinde de condițiile impuse de deținătorul de drepturi.

BNG încă nu dispune de un sistem de împrumut automatizat. Aceasta se explică, probabil, prin specificul BNG care se află în trei sedii din trei orașe diferite, prin transferarea sediului din Frankfurt într-un nou local, iar sediul

din Leipzig pe cale de a fi transferat într-o anexă nouă care curînd va fi dată în exploatare.

În prezent Departamentul Utilizatori și Arhivă lucrează asupra acestui proiect împreună cu specialiștii din Departamentul IT. Se presupune că până la sfîrșitul anului 2008 sistemul va fi pus în funcțiune. Procesul de barcodare a cărților a început cu 10 ani în urmă după transferarea bibliotecii în spațiul actual. Acum continuă barcodarea intrărilor noi. Se presupune că aproximativ 60 - 80% dintre documentele, intrate în bibliotecă în anii de pînă la începutul procesului de barcodare nu vor fi barcodate. Vor fi barcodate doar documentele solicitate de utilizatori.

Accesul internet în sălile de lectură este gratuit, iar condiția de bază este ca utilizatorul să aibă cardul activat pentru anul de referință.

Biblioteca oferă posibilitatea copierii publicațiilor în format tradițional, costul fiind de 10 cenți per pagină. Utilizatorilor le este făcut cunoscut faptul că au dreptul să copieze doar 20% din lucrare. Însă nimeni nu urmărește ce se întamplă cu adevărat, considerîndu-se că aceasta este responsabilitatea utilizatorilor.

Pentru o mai bună calitate a servirii utilizatorilor, BNG participă împreună cu alte 6 biblioteci mari în Rețeaua Regională de Referințe Virtuale (InfoPoint) iar tot sistemul este partener în Rețeaua Globală de Referințe Virtuale (QuestionPoint), dirijat de Biblioteca Congresului și OCLC. În asemenea condiții chiar nici o întrebare a utilizatorilor nu poate să rămână fără răspuns.

Depozitele se află în cele trei etaje de la subsolul bibliotecii, se întind pe

o suprafață de aproximativ 30 000 metri pătrați și sînt echipate cu cele mai noi tehnologii. Așa cum biblioteca este de construcție recentă, specialiștii bibliotecii au ținut cont de recomandările specialiștilor în materie de organizare și păstrare a publicațiilor. Temperatura este menținută la limita de 18 grade și umiditatea aerului este de 50%. Pentru a salva spațiu, rafturile se mișcă pe niște șine similar celor de la căile ferate. Cărțile deosebit de prețioase și cele cu materiale pornografice se țin în locuri speciale, la cheie. Astfel de publicații sînt eliberate în scopul cercetării și numai dacă utilizatorii au o argumentare foarte serioasă. În depozite pot pătrunde numai specialiștii din departamentul respectiv, care folosesc cardul personal pentru a porni ascensorul. Pentru transportarea cărților sînt folosite niște cărucioare mecanice ușor de manevrat în condițiile spațiilor destul de largi. Cărucioarele funcționează în baza unor baterii care peste noapte se încarcă conectate la lumina electrică cum se încarcă, de exemplu, telefoanele mobile.

Rafturile sînt numerotate. Publicațiile sînt aranjate pe raft după format, număr de inventar și anul intrării în bibliotecă. Cartea cu numărul unu este tipărită în anul 1945. Toate cărțile tipărite în acest an ocupă o poliță și jumătate. Cu fiecare an, spațiile ocupate se măresc. În prezent în Germania apar zilnic aproximativ 1 200 de publicații. Revistele sînt legate și copertate în copertă groasă.

Ziarele sînt depozitate

separat și este rezervat loc pentru numerele viitoare ale aceluiași titlu. Când un titlu încetează să apară, în spațiile respective sînt operate permutări. Ziarele transferate pe microfișe nu sînt păstrate și în original, rezolvare considerată nedreaptă de către mulți specialiști, invocată fiind și aici clauza bibliotecii ultima resursă.

La darea în exploatare a spațiului actual al bibliotecii, specialiștii au făcut o estimare a posibilităților de creștere, prognozînd necesitatea altui bloc de depozitare către anul 2040. O altă estimare mai recentă demonstrează că necesitatea altui bloc de depozitare se va impune deja către anul 2020. Motivul unei asemenea erori se explică prin faptul că specialiștii domeniului nu se așteptau că publicațiile în format tradițional vor persista în asemenea proporții și chiar vor crește în raport cu publicațiile în format electronic. Deși locul adiacent bibliotecii, rezervat pentru blocul viitor este proprietatea Guvernului, acesta a fost arendat unei stații de alimentare cu petrol pentru o perioadă de 20 de ani. Pînă la darea în exploatare a noilor spații vor trebui găsite soluții și garajul bibliotecii este cea mai probabilă, dar și cea mai incomodă variantă pentru salariații și vizitatorii bibliotecii, care se deplasează folosind mașina proprie.

Așa cum Biblioteca are și funcția de arhivă, sistemului de organizare și catalogare a colecțiilor i se atribuie o atenție deosebită. Departamentul Achiziții, Catalogare și Standardizare este unul dintre compartimentele

mari ale Bibliotecii, numără aproximativ 120 persoane dintre care două treimi în localul din Frankfurt și o treime în cel din Leipzig.

De achiziția publicațiilor se ocupă două subdiviziuni: unul responsabil de achiziția monografiilor și altul de achiziția periodicelor. În subdiviziunea care se ocupă de achiziția monografiilor lucrează 17 persoane, care au în responsabilitate relațiile cu editurile, acordarea numărului de intrare, dar și descrierea bibliografică primară, care servește ca bază pentru descrierea completă efectuată la următoarea etapă de subdiviziunea Catalogare.

Conform Legii, fiecare editor trebuie să livreze BNG două exemplare din fiecare titlu editat. În fiecare an BNG primește aproximativ 80 – 100 mii exemplare de cărți publicate în Germania și 25 mii publicate în țările vorbitoare de limbă germană sau alte țări. Cărțile editate după hotare, dar care reprezintă subiectul depozitului legal sînt cumparate într-un singur exemplar și se păstrează la Leipzig. În mai multe exemplare se cumpără doar cărțile din colecția de referință care este în acces liber, în sala de lectură.

Amenda pentru nerespectarea legii este foarte mare și, ca regulă, nu sînt prea mari complicații cu cei care cunosc legea. Pentru cei care însă n-o cunosc, este necesară munca de lămurire, discuții la telefon, explicații asupra prevederilor legii, scrisori înregistrate oficial, care demonstrează editorilor că situația poate fi destul de serioasă. În cazurile cînd toate acestea nu folosesc, biblioteca cumpără cartea, iar contul este trimis editorului spre achitare.

Pentru depistarea publicațiilor

noi, de mare folos este colaborarea cu Federația Editorilor și Librarilor din Germania și, în special, catalogul cărților în curs de apariție, întreținut de aceasta. În fiecare zi intrările noi din catalog sînt livrate automat bibliotecii care le introduce în catalogul on-line. Înregistrarea conține semnul că publicația se află în proces de editare, care este scos odată cu apariția acesteia în bibliotecă.

Numărul de intrare conține în mod obligatoriu anul intrării, chiar dacă nu corespunde cu anul editării. Numărul este același pentru cele două exemplare unul în Frankfurt și unul în Leipzig. În fiecare an numărătoarea începe de la cifra unu. Printr-o decizie mai recentă, numărul de raft se dă în depozit și la fel conține și anul intrării în bibliotecă.

Subdiviziunea Periodice se ocupă nu numai de achiziții, dar și de catalogarea acestora. Tot acest compartiment acordă și ISSN pentru toate periodicele editate în Germania. ISBN-ul este competența unei agenții specializate de pe lângă Federația Editorilor și Librarilor Germani.

Zilnic în subdiviziunea *Periodice* intră peste 2 000 exemplare sau aproximativ 1 000 titluri de periodice. Cele 40 persoane care lucrează în această subdiviziune sînt împărțite în patru echipe. Săptămînal editorilor le sunt expediate peste 600 de scrisori, atenționări etc.

Împreună cu încă 140 de biblioteci din Germania, BNG completează baza de date a periodicelor care conține peste 1,3 milioane descrieri bibliografice. Centrul care coordonează activitatea și gestionează baza de date se află în Berlin.

Nu există norme oficiale pentru ac-

tivitatea de clasificare, dar neoficial, un bibliotecar trebuie să clasifice între 15 - 20 publicații pe zi.

Oficiul Standarde de Bibliotecă a fost transferat recent din subordinea nemijlocită a directorului general în componența Departamentului Achiziții, Catalogare, Standardizare. Varianta aceasta este mai eficientă pentru că aici teoria se interferează mai mult cu practica. Personalul oficiului numără 10 salariați. O prioritate a oficiului este apropierea practicii, formelor și standardelor germane de cele internaționale și a le face compatibile cu acestea. Recent, Comitetul pentru Standarde de Bibliotecă a luat decizia de a folosi MARK 21 ca standard pentru schimbul de date în toate bibliotecile din spațiul vorbitor de limbă germană, decizie care a dictat necesitatea de a asigura concordanța dintre MAB2 și MARK21. Acest proiect a fost susținut de Fundația Andrew W. Mellon și Institutul German de Dezvoltare.

BNG activează împreună cu Biblioteca Congresului și OCLC în proiectul "Virtual International Authority File – VIAF" care are scopul de a dezvolta fișierul de autoritate internațional virtual inițial pentru nume.

Relatii cu publicul (public relations) este un compartiment, alcătuit din trei persoane, în sediul din Frankfurt și o persoană în sediul din Leipzig, în subordinea directorului general și are în responsabilitate relațiile cu presa, elaborarea raportului anual de

activitate, organizarea evenimentelor: conferințe, expoziții, întâlniri cu scriitorii; editarea publicațiilor: revista BNG, buclele și toate materialele de lobby și promovare a bibliotecii; informațiile prezentate de pe pagina Web a bibliotecii. La organizarea activităților sînt antrenați specialiști din diverse compartimente, însă penultimul cuvînt înainte de avizarea de către directorul general, îl au specialiștii din relații cu publicul. Pentru traducerea materialelor în limba engleză sînt implicate persoane, ca regulă, din afara bibliotecii, în bază de contract.

BNG organizează aproximativ trei expoziții mari pe an, cu implicarea altor parteneri, care durează cîte 3-4 luni și, ca regulă, sînt aceleași și pentru Frankfurt și pentru Leipzig. Pentru întîlnirile cu scriitorii, alte persoane importante, aproximativ zece pe parcursul unui an, biblioteca este mai mult coorganizator și oferă spațiile, rolul principal revenindu-i aici Federației Editorilor și Librarilor Germani.

Tîrgul Internațional de Carte, organizat de Federația Editorilor și Librarilor Germani, are loc de două ori pe an, în luna martie în Leipzig și în luna octombrie în Frankfurt. La tîrg, BNG își prezintă producția editorială proprie, la aceasta rezumîndu-se toată participarea.

Lunar biblioteca oferă între două și cinci comunicate de presă, incluzînd activitatea bibliotecii, sarcini și proiecte noi, colaborarea internațională, în special, în cadrul CENL etc.

Tot această subdiviziune coordonează și editarea Re-

vistei Bibliotecii Naționale a Germaniei *"Dialog cu Bibliotecarii"*, care apare de două ori pe an într-un tiraj de o mie de exemplare, dintre care 500 sînt vîndute și 500 sînt repartizate gratuit. Prețul pentru un abonament este de 15 euro. Din motive de marketing, on-line poate fi accesată numai pagina cu conținutul revistei. Tot din considerente de marketing, revista publică reclamă comercială. În dependență de mărimea spațiului și locul ocupat, prețul reclamei variind între 127 și 613 euro.

Manifestările mari de nivel federal: Congrese ale bibliotecarilor, întruniri profesionale pe teme actuale ale domeniului sînt organizate de Uniunea Federală a Asociațiilor Bibliotecilor și Centrelor de Informare (Federal Union of German Library and Information Associations) din Germania, care unește bibliotecile și bibliotecarii din toate tipurile de biblioteci.

Planificarea este un proces mai puțin conturat la BNG. Se consideră că fiecare salariat are sarcinile bine definite. Acum se lucrează la un plan strategic de trei ani care să corespundă ca structură cu raportul activității care se elaborează și se publică anual. Ca și normarea activității, sînt Norme, constituite în timp, mai mult sau mai puțin apropiate de practica bibliotecilor din alte țări: aproximativ 20 unități pentru catalogare, 15 pentru indexarea pe subiecte, 250 cărți pentru activitatea în arhivă etc.

Statistica privind activitatea bibliotecii este în responsabilitatea unor persoane din cadrul departamentelor, care prezintă datele în Relații cu publicul, unde sînt analizate și prezentate în raportul anual de activitate. Se lucrea-

ză acum asupra unui program care să ofere persoanelor interesate datele concomitent cu acumularea lor.

Personalul Bibliotecii se împarte în patru categorii: personal necalificat, bibliotecari cu studii medii, bibliotecari cu studii superioare, bibliotecari cu gradul de master în biblioteconomie și știința informării. Studiile și vechimea în muncă sînt la baza negocierii salariilor.

Sistemul de instruire în Germania este foarte diferit de cele din alte țări. După școală primară, care durează patru ani, învățătorii și părinții decid care dintre elevi vor urma școala secundară generală și, în final, vor deveni meseriași sau muncitori tehnici; care pot urma școala secundară intermediară, diploma căreia este solicitată de aproape toate ocupațiile care necesită instruire și, în final, care elevi pot urma școala superioară, diploma căreia este solicitată de toate ocupațiile care necesită instruire. Soarta copiilor este pecetluită la vârsta de aproximativ zece ani și mai apoi, la etapa finală, trecerea de la o categorie la alta se face foarte greu. Acum se încearcă schimbarea sistemului de învățământ.

Sistemul de instruire continuă are ca bază studiile și calificarea bibliotecarilor. Biblioteca deține mai multe spații a câte 15 - 20 locuri, echipate corespunzător condițiilor de studiu. Training-urile, seminarele, workshop-urile sînt susținute de salariații calificați ai bibliotecii sau de profesioniști invitați. Ca regulă, durează 2 - 3 zile. Salariații Bibliotecii participă, de asemenea, la activități de instruire, organizate de instituții adiacente activității bibliotecare.

La sfîrșitul fiecarui an, sînt adunate

propuneri sau idei pentru activitățile de instruire pentru anul următor. Activitățile de instruire au în vizor probleme de management, cum ar fi managementul resurselor umane, managementul resurselor electronice, managementul conflictelor etc., dar, în special, sînt axate pe asimilarea tehnologiilor moderne de informare și comunicare.

În bibliotecă există o persoană care se ocupă de coordonarea activităților de instruire și care ține de departamentul Personal. O atenție deosebită se acordă persoanelor cu studii secundare în biblioteconomie. Acestea, în paralel cu activitatea în bibliotecă și stagiile în diverse compartimente pentru dezvoltarea abilităților necesare unui bibliotecar calificat, trebuie să urmeze o școală de formare profesională, unde să fie prezenți cel puțin șase săptămîni pe an. Ceva similar cu studiile prin corespondență de la noi. Cursul se desfășoară pe parcursul a trei ani.

Evaluarea personalului are loc o dată în an pentru funcționarii civili și o dată la cinci ani pentru funcționarii publici. Divizarea personalului unei instituții între funcționari publici și funcționari civili este o experiență proprie Germaniei și Austriei, introdusă cu câțiva ani în urmă, dar care se pare că nu prea prinde rădăcini. Funcționarii publici nu au dreptul să participe în sindicate sau să exprime proteste împotriva guvernului și sînt mai vulnerabili în fața conducerii instituției. Pe de altă parte, drepturile funcționarilor civili sînt mai

bine protejate de către stat.

Însă evaluarea ambelor categorii au la bază: calitatea, cantitatea, eficacitatea activității, orientarea spre beneficiar, cooperarea etc. Rezultatele evaluării influențează mărimea salariului care este fix în proporție de 90% iar 10% depind de rezultatele evaluării.

Aria accesibilă cititorilor este foarte bine delimitată de spațiile unde lucrează personalul bibliotecii, care nu este antrenat în procesul de servire. Aceștia intră în bibliotecă pe uși separate. Chiar la intrare, imediat după spațiul unde pot fi lăsate lucrurile personale, gențile etc. și garderobă, se afla "PFORTE" (Femeia de lângă ușă), altfel spus, aria pentru informații unde cititorii, în special cei noi, sînt îndrumați pentru drumul de mai departe. Tot aici se pastrează cheile de la toate încăperile. Salariatul care solicita o cheie semnează într-un caiet special ora de primire, iar la întoarcerea cheii semnează ora de înapoiere a cheii persoanei de serviciu. Vizitatorii (cei care vin la personalul bibliotecii) semnează un formular. Un telefon separat face legătura cu ascensoarele din clădire pentru cazuri de necesitate. Un alt telefon direct face legătura cu garajul, care se află în unul dintre subsoluri. De la alt telefon pot fi contactați toți salariații. Un alt telefon face legătura cu oficiile persoanelor cu funcții de conducere din bibliotecă. Dacă persoana se află în bibliotecă, becul din dreptul oficiului respectiv este aprins.

Computerul conectat intranet ușurează regasirea a

tot felul de informații. Tot aici utilizatorii pot cumpara cărți poștale cu imaginea bibliotecii, a unor cărți de patrimoniu etc.

Publicațiile editate de bibliotecă pot fi cumparate la garderobă.

Deși biblioteca este unită în sistemul intranet unde poți găsi în format electronic tot felul de informații, la etajul întâi, la intrarea în spațiile unde sînt concentrate oficiile administrative, pe perete, pe cîteva metri buni, se întinde o tablă unde sînt înșirate tot felul de informații utile pentru salariați. Pe prim plan este afișat meniul pentru săptămîna în curs a restaurantului unde servesc masa salariații bibliotecii. Pe perete sînt afișate informații despre posturile vacante, cu responsabilitățile viitorului titular al postului și calificările solicitate; telefoanele bibliotecarilor care au și pregătire medicală pentru cazuri de necesitate, cînd este nevoie de a acorda un prim ajutor unui salariat sau utilizator; informații privind organizarea unor zile de ședere împreună pentru tot colectivul. Aceste sărbători care au menirea de a uni colectivul sînt organizate sistematic de către conducerea instituției, cu participarea tuturor salariaților. Tot aici este atîrnat numărul recent al Revistei Bibliotecii Naționale a Germaniei "Dialog cu Bibliotecarul".

Un bloc aparte este destinat informațiilor despre colegii nou angajați în bibliotecă, salariații care își sărbătoresc ziua de naștere, căsătoria, nașterea unui copil, iesirea la pensie etc. Alt bloc prezintă informații despre drepturile salariaților, asigurările de sănătate. Tot aici sînt afișate coordonatele persoanelor care urmăresc dacă femeile și bărbații sînt tratați în egală măsură și

care semnalează administrației cazurile de încălcare a drepturilor uneia dintre părți. Un bloc aparte este destinat diferitor anunțuri: cine și ce vrea să vîndă, să cumpere, să găsească. Anunțuri despre concerte, expoziții, evenimente sportive, etc.

Clădirea actuală a BNG fiind nouă, au fost prevăzute toate facilitățile necesare personalului pentru o activitate cît mai productivă. La fiecare etaj sînt echipate mici bucătării cu frigider, plîți electrice pentru a încălzi ceva, mașini de fiert cafea și ceai, etc.

Restaurantul situat în clădirea Bibliotecii, chiar la intrare, servește orice doritor, însă pentru salariații bibliotecii prețurile sînt mai mici.

Salariul brut variază între 1 500 și 7 800 euro, în dependență de postul ocupat, studii, vechime, copii, statut social etc. Luînd în considerare faptul că impozitele și taxele aferente constituie aproximativ 20 - 60% din salariul brut, cel real este însă mult mai mic. Anual au loc reduceri de personal care ajung uneori pînă la 1 - 1,5% din numărul total de salariați.

Evidența orelor de lucru se face în regim automat. La intrarea în bibliotecă salariații trec cardul personal prin

mașina care înregistrează ora sosirii, plecării la pauza de prînz sau cu oricare alt motiv, revenirii, plecării după sfîrșitul zilei de muncă. Persoana responsabilă de evidență are oricînd situația la control. Salariații, în afară de cei antrenați în servirea utilizatorilor, care au un grafic special, pot veni și pleca cînd vor, cu condiția să lucreze cele 41 de ore pe săptămînă, negociate în contractul de angajare. Orele acumulate peste cele 41 de ore obligatorii, bibliotecarii le folosesc conform unei înțelegeri cu șeful ierarhic superior. Bibliotecarul poate evita aparatul care efectuează evidența orelor de muncă, dar dacă este prins asupra faptului, este eliberat fără drept de apel. Dacă administrația are nevoie de cineva, poate identifica dacă persoana respectivă se află sau nu în bibliotecă. Dacă aparatul indică prezența, iar salariatul nu poate fi găsit situația este clară, iar consecințele pe măsură.

Construită în baza celor mai moderne realizări ale tehnicii, bibliotecă va fi modernă încă mulți ani înainte, atît pentru utilizatori, cît și pentru bibliotecarii care-i slujesc.

Referințe:

1. Deutsche National Bibliothek Annual Report 2007. *[online]*. Disponibil pe Internet: <http://files.d-nb.de/pdf/jahresbericht_2007.pdf>
2. German National Library. *[online]*. Disponibil pe Internet: <<http://www.d-nb.de/eng/>>
3. German National Library Annual Review 2006. *[online]*. Disponibil pe Internet: <www.cenl.org/docs/annual_reports/Germany_annual_report_2006.pdf>
4. Jurgen Seefeldt ; Ludger Syre. Portals to the past and to the future. *[online]*. 2007, 119 p. Disponibil pe Internet: <www.books.google>